

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών για το νομοσχέδιο «Ο περί της Σύστασης και Λειτουργίας Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς Νόμος του 2019»

Παρόντες:

Γεώργιος Γεωργίου, πρόεδρος	Ανδρέας Πασιουρτίδης
Δημήτρης Δημητρίου	Χριστιάνα Ερωτοκρίτου
Κώστας Κωνσταντίνου	Πανίκος Λεωνίδου
Άριστος Δαμιανού	Κωστής Ευσταθίου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε έντεκα συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 4 Μαρτίου, στις 4 Νοεμβρίου, στις 2 και 9 Δεκεμβρίου 2020 και στις 13, 15 και 20 Ιανουαρίου, στις 17 και 26 Μαρτίου και στις 7 και 14 Απριλίου 2021. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων αυτών κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής ο Γενικός Ελεγκτής, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Επίτροπος Νομοθεσίας, η Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου, εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, της Αστυνομίας Κύπρου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων, του Cyprus Integrity Forum, της Πλατφόρμας «Διαφάνεια Τώρα!» και του Ιδρύματος «Φημονή».

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου παρευρέθηκαν επίσης το μέλος της επιτροπής κ. Ευανθία Σάββα και οι βουλευτές κ. Ειρήνη Χαραλαμπίδου και Γιώργος Περδίκης.

Σκοπός του νομοσχεδίου είναι η θέσπιση νομοθεσίας η οποία να ρυθμίζει τη σύσταση και τη λειτουργία Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς (εφεξής «Αρχή»), αποτελούμενης από τον Επίτροπο Διαφάνειας και δύο Βοηθούς Επιτρόπου Διαφάνειας,

με αρμοδιότητα την ανάληψη των αναγκαίων πρωτοβουλιών και ενεργειών για τη διασφάλιση της συνεκτικότητας και της αποτελεσματικότητας των δράσεων των υπηρεσιών του δημόσιου, του ευρύτερου δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σε θέματα πρόληψης και καταπολέμησης πράξεων διαφθοράς στα πρότυπα σύγχρονων αντιλήψεων και των συστάσεων της Ομάδας Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO).

Ειδικότερα, με τις πρόνοιες του νομοσχεδίου όπως αυτό κατατέθηκε αρχικά στη Βουλή προβλέπονται κυρίως τα ακόλουθα:

1. Η σύσταση της Αρχής, αποτελούμενης από τον Επίτροπο Διαφάνειας και δύο Βοηθούς Επιτρόπου Διαφάνειας.
2. Τα προσόντα και ο τρόπος διορισμού, παραίτησης και παύσης των μελών της Αρχής.
3. Οι αρμοδιότητες της Αρχής, οι οποίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:
 - α. Τη διερεύνηση, αυτεπάγγελτα, μετά από καταγγελία ή μετά από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, οποιουδήποτε θέματος αφορά σε πράξεις διαφθοράς ή πράξεις εν δυνάμει διαφθοράς οποιασδήποτε υπηρεσίας και την υποβολή σχετικής έκθεσης στην αρμόδια αρχή ή στο Υπουργικό Συμβούλιο, ανάλογα με την περίπτωση.
 - β. Τον συντονισμό της καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας σε εθνικό επίπεδο.
 - γ. Τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και με τα αρμόδια όργανα και υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), για την εκπόνηση, ανάληψη, χρήση και υλοποίηση προγραμμάτων για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης.

- δ. Τον συντονισμό, την εποπτεία και την αξιολόγηση των δράσεων των υπηρεσιών του δημόσιου, του ευρύτερου δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σε θέματα πρόληψης και καταστολής της διαφθοράς.
 - ε. Τη λήψη καταγγελιών και συλλογή πληροφοριών επί υποθέσεων διαφθοράς στον δημόσιο, ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και τη διερεύνησή τους, με εξουσία απρόσκοπτης πρόσβασης σε έγγραφα, βιβλία, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και αρχεία όλων των τμημάτων, Αρχών και υπηρεσιών του δημόσιου ή ευρύτερου δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα για θέματα που αφορούν τη διάπραξη αδικήματος διαφθοράς και απάτης.
 - στ. Την αξιολόγηση της επάρκειας των εσωτερικών μηχανισμών των υπηρεσιών του δημόσιου, του ευρύτερου δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για τη διαχείριση και τον έλεγχο πράξεων διαφθοράς και πράξεων εν δυνάμει διαφθοράς.
 - ζ. Την εξουσία να απαιτεί εντός ταχθείσας προθεσμίας με γραπτό αίτημά της την παροχή πληροφοριών οι οποίες είναι απαραίτητες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της από κάθε πρόσωπο που εμπίπτει εντός των αρμοδιοτήτων του ελέγχου της, καθώς και από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο εύλογα θεωρεί ότι είναι σε θέση να παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες και στοιχεία.
4. Η δυνατότητα διορισμού προσώπων ως ερευνώντων λειτουργών με σκοπό τη συνδρομή τους στην άσκηση των αρμοδιοτήτων της Αρχής.
 5. Οι ενέργειες στις οποίες προβαίνει η Αρχή, σε περίπτωση που διαπιστώνει ενδεχόμενη παράβαση των προνοιών του προτεινόμενου νόμου.
 6. Το ασυμβίβαστο της ιδιότητας του μέλους της Αρχής με ορισμένες δραστηριότητες, βάσει του οποίου δεν επιτρέπεται σε μέλος της Αρχής να συμμετέχει, άμεσα ή έμμεσα, προς δικό του όφελος ή προς όφελος τρίτων σε οποιαδήποτε ενέργεια ή συναλλαγή ή να έχει επαγγελματικό συμφέρον που αφορά αντικείμενο που εμπίπτει

στις αρμοδιότητες της Αρχής ή να μετέχει στην άσκηση των εξουσιών της Αρχής ή στη λήψη αποφάσεων, όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν συνδεδεμένα με αυτό πρόσωπα.

7. Η ποινικοποίηση της παράβασης της υποχρέωσης δήλωσης συμφέροντος και του καθήκοντος εχεμύθειας των μελών της Αρχής, καθώς και της άρνησης συνεργασίας και της παροχής ψευδών πληροφοριών στην Αρχή και ο καθορισμός των ποινών που επισύρει η διάπραξη των εν λόγω αδικημάτων.
8. Ο μη επηρεασμός της εξουσίας του Γενικού Εισαγγελέα να διορίσει ανεξάρτητο ποινικό ανακριτή για τη διεξαγωγή ποινικής έρευνας κατά μέλους της Αρχής ή οποιουδήποτε προσώπου δεν εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Αρχής, σε περίπτωση που υποβάλλεται καταγγελία ή προβάλλεται ισχυρισμός σύμφωνα με τα οποία τα πιο πάνω πρόσωπα ενδεχομένως να έχουν διαπράξει ποινικό αδίκημα διαφθοράς ή ανέχονται και/ή συγκαλύπτουν τρίτο άτομο που ενδεχομένως να έχει διαπράξει αντίστοιχο αδίκημα ή παραβιάζουν την αποστολή ή τα καθήκοντα ή τις υποχρεώσεις τους.
9. Η απαλλαγή από οποιαδήποτε προσωπική ευθύνη για πράξεις ή παραλείψεις των μελών της Αρχής, του προσωπικού του Γραφείου της Αρχής, των ερευνώντων λειτουργών, καθώς και οποιουδήποτε προσώπου ενεργεί κατ' εντολήν της κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής από τους κυβερνητικούς αρμοδίους, η θέσπιση νομοθεσίας για δημιουργία ενιαίου φορέα σχεδιασμού και συντονισμού ενεργειών για την πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς κρίνεται αναγκαία, ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών προς τους θεσμούς, με σκοπό την αποτελεσματική λειτουργία του κράτους και τη χρηστή διοίκηση, καθώς και τη βελτίωση του επαγγελματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος, και

να ανταποκριθεί η Δημοκρατία στις δεσμεύσεις της έναντι διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της συζήτησης που διεξήχθη ενώπιον της επιτροπής ο Γενικός Ελεγκτής, η Επίτροπος Νομοθεσίας, η Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου, η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου της Αστυνομίας Κύπρου, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, το Cyprus Integrity Forum, η Πλατφόρμα «Διαφάνεια Τώρα!» και το Ίδρυμα «Φημονόη» εξέφρασαν τις απόψεις και εισηγήσεις τους επί των προνοιών του νομοσχεδίου και κατέθεσαν σχετικά υπομνήματα.

Κατά το στάδιο της μελέτης του νομοσχεδίου την επιτροπή απασχόλησαν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Ο τρόπος διορισμού του Επιτρόπου Διαφάνειας και των Βοηθών Επιτρόπου Διαφάνειας, ήτοι ο διορισμός τους από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και, σε περίπτωση παραίτησης ή παύσης του Επιτρόπου Διαφάνειας, ο διορισμός νέου επιτρόπου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ύστερα από εισήγηση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Οι εκπρόσωποι του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου διαφώνησαν καταρχήν με το πρότυπο Αρχής που προτείνεται με το νομοσχέδιο και σε υπόμνημα που υπέβαλαν στην επιτροπή αναφέρονται συνοπτικά οι θέσεις του συλλόγου επί του προτύπου που δέον υιοθετηθεί, για να διασφαλιστεί η επιτυχία του επιδιωκόμενου σκοπού. Επιπροσθέτως, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος εισηγήθηκε όπως για την πλήρωση θέσεων των μελών της Αρχής υιοθετηθεί αντίστοιχη διαδικασία με αυτή που ισχύει για τα μέλη της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας στην Ελλάδα, ήτοι την προκήρυξη ανοιχτού διαγωνισμού και τη σύσταση ανεξάρτητης επιτροπής επιλογής, η οποία θα απαρτίζεται από ανεξάρτητους αξιωματούχους και πρόσωπα εγνωσμένου κύρους. Η εν λόγω επιτροπή, σύμφωνα με την πιο πάνω εισήγηση,

θα καταρτίζει κατάλογο επικρατέστερων υποψηφίων με βάση προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια, στον οποίο θα περιλαμβάνεται αριθμός υποψηφίων διπλάσιος ή τριπλάσιος του αριθμού των υπό πλήρωση θέσεων, και ακολούθως ο κατάλογος θα υποβάλλεται στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο θα προβαίνει στον διορισμό των μελών της Αρχής στη βάση του καταλόγου αυτού.

Ο Γενικός Ελεγκτής υποστήριξε ότι ο διορισμός των μελών της Αρχής από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ενδεχομένως να συγκρούεται με τις διατάξεις του Άρθρου 47 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο καθορίζει εξαντλητικά τα άρθρα σύμφωνα με τα οποία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δύναται να προβαίνει σε διορισμούς αξιωματούχων. Περαιτέρω, εξέφρασε την άποψη ότι ο διορισμός επιτρόπων και εφόρων σε θέσεις με εποπτικό, ρυθμιστικό ή ελεγκτικό ρόλο απαιτείται να διενεργείται με ανοικτή και διάφανη διαδικασία και, ως ασφαλιστική δικλίδα τούτου, να περιλαμβάνει εμπλοκή τόσο της εκτελεστικής όσο και της νομοθετικής εξουσίας στη διαδικασία επιλογής τους.

Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου σε γραπτό υπόμνημα που υπέβαλε στην επιτροπή εξέφρασε επιφυλάξεις αναφορικά με την ανεξαρτησία της Αρχής, αφού όπως προβλέπεται στο νομοσχέδιο τα μέλη της θα διορίζονται και η θητεία τους θα ανανεώνεται από πολιτικό προϊστάμενο, και ενημέρωσαν την επιτροπή ότι σε άλλα κράτη υφίσταται ανεξάρτητο γραφείο εντός του γραφείου του Γενικού Εισαγγελέα ή της αστυνομίας.

Ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, αναφερόμενος στην εισήγηση του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου για τον τρόπο διορισμού των μελών της Αρχής, δήλωσε ότι η διαδικασία επιλογής των μελών της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας της Ελλάδας αποτελεί θεσμοθετημένη διαδικασία και εφαρμόζεται βάσει συνταγματικής επιταγής και εξέφρασε την άποψη ότι οποιαδήποτε επιτροπή

συσταθεί για σκοπούς πλήρωσης των θέσεων των μελών της Αρχής πρέπει να είναι θεσμοθετημένη.

Επιπροσθέτως, η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως σε επιστολή της προς την επιτροπή, μεταξύ άλλων, επισημαίνει ότι δεν καθίσταται δυνατή η υιοθέτησή της πιο πάνω εισήγησης του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, αφού η εφαρμογή της θα επιφορτίσει με σημαντικό διοικητικό άγχος τα πρόσωπα που θα κληθούν να αξιολογήσουν τις ενδεχομένως πολυάριθμες αιτήσεις των ενδιαφερομένων, ενώ παράλληλα υποβαθμίζει το κύρος της Αρχής και εκτιμάται ότι θα αποτελέσει αποτρεπτικό παράγοντα στη στελέχωσή της από προσοντούχα και αξιόλογα πρόσωπα εγνωσμένου κύρους, τα οποία αναμένεται ότι δε θα επιδείξουν ενδιαφέρον για διορισμό τους μέσω τέτοιων διαδικασιών.

2. Η ένταξη στο πεδίο εφαρμογής του νομοσχεδίου των πράξεων διαφθοράς και των πράξεων εν δυνάμει διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα.

Ο Γενικός Ελεγκτής, η Επίτροπος Νομοθεσίας, η Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και μέλη της επιτροπής διαφώνησαν με την προβλεπόμενη στο νομοσχέδιο αρμοδιότητα της Αρχής επί του ιδιωτικού τομέα και υποστήριξαν ότι οι πράξεις διαφθοράς στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα πλήττουν το κράτος και τους πολίτες και συνεπώς έχουν βαρύτερες επιπτώσεις από τις πράξεις διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα, σημειώνοντας παράλληλα ότι η συμπερίληψη αρμοδιότητας της Αρχής για διερεύνηση πράξεων διαφθοράς και πράξεων εν δυνάμει διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα στερείται της απαιτούμενης βάσης.

3. Οι αρμοδιότητες της Αρχής σε σχέση με τη διερεύνηση πράξεων διαφθοράς και πράξεων εν δυνάμει διαφθοράς και ειδικότερα η παροχή σε αυτήν ανακριτικών και διερευνητικών εξουσιών.

Οι εκπρόσωποι του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου εισηγήθηκαν όπως οι πρόνοιες που αφορούν τις αρμοδιότητες της Αρχής αναθεωρηθούν, ώστε να

παραχωρηθούν ανακριτικές εξουσίες στην Αρχή, και εξέφρασαν την άποψη ότι η πρόνοια σύμφωνα με την οποία οποιαδήποτε διερεύνηση της Αρχής τερματίζεται, αφότου αρχίσει ποινική έρευνα από την αστυνομία ή από ποινικό ανακριτή, αντίκειται στην αποστολή της Αρχής, ήτοι στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

Ο Γενικός Ελεγκτής εξέφρασε την άποψη ότι οι αρμοδιότητες της Αρχής δεν είναι αρκούντως σαφείς, ιδιαίτερα όσον αφορά στη διερεύνηση ενδεχόμενων περιστατικών διαφθοράς, δεδομένου ότι δεν είναι σαφές κατά πόσο ο ρόλος της Αρχής είναι διερευνητικός ή ανακριτικός, αφού στο νομοσχέδιο φαίνεται να έχουν επιφορτιστεί πρόνοιες που υποδηλούν ανακριτικό ρόλο. Περαιτέρω, ο ίδιος αξιωματούχος σημείωσε ότι η αρμοδιότητα της Αρχής που αφορά στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων περιπτώσεων διαφθοράς δεν προκύπτει με σαφήνεια, ειδικότερα ως προς το εύρος της και τη διαδικασία που θα ακολουθείται.

Ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως ενημέρωσε την επιτροπή για την επικείμενη σύσταση ειδικής μονάδας καταπολέμησης της διαφθοράς, η οποία θα απαρτίζεται από λειτουργούς της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και θα είναι υπεύθυνη για τη διερεύνηση υποθέσεων διαφθοράς.

4. Τα απαιτούμενα προσόντα για διορισμό των μελών της Αρχής και ειδικότερα το προσόν της νομομάθειας και των προσόντων που απαιτούνται για διορισμό των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Όσον αφορά τα εν λόγω προσόντα, μέλη της επιτροπής, καθώς και ορισμένοι από τους φορείς που εκπροσωπήθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής εξέφρασαν την άποψη ότι δεν είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών του προτεινόμενου νόμου τα μέλη της Αρχής να έχουν νομικό υπόβαθρο, καθότι άτομα με διαφορετικά προσόντα τα οποία είναι εξειδικευμένα σε θέματα που αφορούν στην πρόληψη και διερεύνηση υποθέσεων διαφθοράς ενδεχομένως να είναι πιο κατάλληλα για διορισμό στις εν λόγω θέσεις.

5. Η διάρκεια της θητείας των μελών της Αρχής και η δυνατότητα επαναδιορισμού τους για ακόμη μία θητεία.

Μέλη της επιτροπής, καθώς και φορείς που εκπροσωπήθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής εξέφρασαν επιφυλάξεις για τη δυνατότητα επαναδιορισμού των μελών της Αρχής για δεύτερη θητεία και ειδικότερα σε σχέση με τους κινδύνους που ενέχει τέτοια ρύθμιση όσον αφορά την ανεξαρτησία της Αρχής.

Η Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου υποστήριξε ότι υπάρχει ενδεχόμενο επηρεασμού των αποφάσεων ή ενεργειών των μελών της Αρχής υπό την πίεση της ανανέωσης της θητείας τους.

6. Η ενδεχόμενη σύγκρουση των αρμοδιοτήτων της Αρχής με τις αρμοδιότητες άλλων οργάνων της Δημοκρατίας, όπως της αστυνομίας, του Εφόρου Εσωτερικού Ελέγχου και του Γενικού Ελεγκτή.
7. Η δυνατότητα της Αρχής για συλλογή δεδομένων κατόπιν γραπτού αιτήματος και ο χειρισμός τέτοιων δεδομένων ως μαρτυρίας από την Αστυνομία σε περίπτωση ποινικής δίωξης.
8. Οι ενέργειες της Αρχής, σε περίπτωση που διαπιστώσει ενδεχόμενη παράβαση των προνοιών του προτεινόμενου νόμου.
9. Η δυνατότητα της Αρχής για λήψη περαιτέρω μέτρων, σε περίπτωση που κατά τη συλλογή πληροφοριών προκύψουν οποιαδήποτε νέα στοιχεία τα οποία δυνατόν να συνιστούν παραβίαση των διατάξεων του νόμου, και το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθεί η Αρχή για αναζήτηση ενοχοποιητικών πληροφοριών βασισμένη σε αβάσιμες καταγγελίες (fishing expedition).
10. Η ποινικοποίηση της παροχής ψευδών πληροφοριών ή της άρνησης συμμόρφωσης με αίτημα της Αρχής σε αντιδιαστολή με τη μη παροχή ανακριτικών εξουσιών σε αυτήν.

11. Η ενδεχόμενη σύγκρουση της πρόνοιας που προβλέπει για τη δυνατότητα ανάθεσης υποθέσεων στην Αρχή από το Υπουργικό Συμβούλιο με την πρόνοια που προβλέπει ότι τα μέλη της Αρχής κατά την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων τους δε δέχονται οδηγίες από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας ή οποιαδήποτε όργανα ή αρχές που λειτουργούν δυνάμει νόμου ή οποιαδήποτε άλλα πρόσωπα, καθώς και η ανάγκη διασφάλισης της ανεξαρτησίας της Αρχής από το σύνολο των προνοιών του νομοσχεδίου.
12. Η απαγόρευση σε μέλος της Αρχής ή μέλος του προσωπικού του Γραφείου της Αρχής ή σε οποιοδήποτε πρόσωπο ανατίθενται εργασίες δυνάμει του προτεινόμενου νόμου να δώσει μαρτυρία ενώπιον δικαστηρίου ή σε οποιαδήποτε διαδικασία δικαστικής φύσεως αναφορικά με οποιοδήποτε θέμα περιέρχεται σε γνώση του κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του και ειδικότερα κατά πόσο η εν λόγω απαγόρευση αντίκειται στους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νόμου.
13. Η ανάγκη διασφάλισης της προστασίας των πληροφοριοδοτών που προβαίνουν σε καταγγελία στην Αρχή δυνάμει των προνοιών του νομοσχεδίου.
14. Η προβλεπόμενη εξαίρεση των μελών της Αρχής, του προσωπικού του Γραφείου της Αρχής, των λειτουργών επιθεώρησης ελέγχου και οποιουδήποτε προσώπου ενεργεί κατ' εντολήν της Αρχής από προσωπική ευθύνη για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως σε συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, λαμβάνοντας υπόψη τις εισηγήσεις για τροποποίηση των προνοιών του νομοσχεδίου οι οποίες υποβλήθηκαν προφορικά ή γραπτώς από μέλη της επιτροπής και τους εμπλεκόμενους φορείς που παρευρέθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής, υπέβαλε στην επιτροπή τέσσερα αναθεωρημένα κείμενα, επιφέροντας

εκτεταμένες και ουσιαστικές τροποποιήσεις επί των προνοιών του νομοσχεδίου, οι οποίες συνοψίζονται ως ακολούθως:

1. Αναθεώρηση των προνοιών που αφορούν στον διορισμό των μελών της Αρχής, ώστε ο εν λόγω διορισμός να διενεργείται από το Υπουργικό Συμβούλιο ύστερα από σύσταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, ο οποίος θα προτείνει διπλάσιο αριθμό υποψηφίων για τη θέση του Επιτρόπου Διαφάνειας και τετραπλάσιο αριθμό υποψηφίων για τις θέσεις των δύο Βοηθών Επιτρόπου Διαφάνειας, αντί ο διορισμός να διενεργείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.
2. Διαφοροποίηση της πρόνοιας σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση παύσης ή παραίτησης του Επιτρόπου Διαφάνειας ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προβαίνει στον διορισμό άλλου προσώπου ως Επιτρόπου Διαφάνειας, ώστε ο εν λόγω διορισμός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να διενεργείται ύστερα από εισήγηση του Υπουργικού Συμβουλίου.
3. Αναθεώρηση της πρόνοιας που καθορίζει τα προσόντα του Επιτρόπου Διαφάνειας και των Βοηθών Επιτρόπου Διαφάνειας, ώστε:
 - α. ο Επίτροπος Διαφάνειας και ένας Βοηθός Επιτρόπου Διαφάνειας να είναι νομομαθείς εγνωσμένου κύρους με προσόντα που απαιτούνται για τον διορισμό προσώπου ως δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου και ο δεύτερος Βοηθός Επιτρόπου Διαφάνειας να είναι διακεκριμένος και εγνωσμένου κύρους λογιστής/ελεγκτής,
 - β. όλα τα μέλη της Αρχής να διαθέτουν εμπειρία στη συλλογή, αξιολόγηση και αξιοποίηση πληροφοριών, καθώς και στην αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνων από φαινόμενα διαφθοράς,
 - γ. να μην απαιτούνται για διορισμό μέλους της Αρχής γνώσεις στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών ή άλλες ειδικές γνώσεις που να το καθιστούν κατάλληλο για την υπηρεσία και

- δ. να μη δύναται να διοριστεί ως μέλος της Αρχής πρόσωπο το οποίο έχει διατελέσει υπουργός, υφυπουργός, βουλευτής, δημόσιος υπάλληλος, δημόσιος εκπαιδευτικός λειτουργός, μέλος της αστυνομίας, μέλος των ένοπλων δυνάμεων, δήμαρχος ή υπάλληλος οποιασδήποτε τοπικής αρχής ή νομικού προσώπου ή οργανισμού κοινής ωφελείας που ιδρύθηκε με νόμο για το δημόσιο συμφέρον ή ενεργό μέλος συντεχνίας ή σωματείου ή οργάνωσης που ανήκει σε αυτήν ή κατείχε κομματικό αξίωμα κατά τα δύο (2) τελευταία έτη πριν από τον διορισμό του.
4. Αύξηση της θητείας των μελών της Αρχής από πέντε σε έξι έτη και σε περίπτωση επαναδιορισμού η δεύτερη θητεία θα έχει διάρκεια επίσης έξι έτη.
 5. Τροποποίηση της πρόνοιας που προβλέπει για την παύση των μελών της Αρχής, ώστε να καταστεί σαφές ότι αυτά παύονται κατά τον τρόπο που απολύονται ή αποχωρούν οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου αλλά όχι για τους ίδιους λόγους, και ρητός καθορισμός των λόγων για τους οποίους δυνατόν να παυθούν.
 6. Συμπερίληψη στους λόγους παύσης των μελών της Αρχής της καταδίκης για την τέλεση οποιουδήποτε αδικήματος που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τριών (3) ετών και άνω.
 7. Διαγραφή της πρόνοιας σύμφωνα με την οποία η καταδίκη μέλους της Αρχής για ποινικό αδίκημα που σχετίζεται με την εκτέλεση των καθηκόντων του επιφέρει την άμεση παύση του ως μέλους της Αρχής χωρίς περαιτέρω διαδικασίες.
 8. Διασαφήνιση ότι η Αρχή βρίσκεται σε απαρτία, όταν παρευρίσκεται η πλειοψηφία του συνόλου των μελών της, έστω και αν κάποια από αυτά απέχουν κατά την ψηφοφορία, και ότι σε περίπτωση ισοψηφίας ο πρόεδρος έχει νικώσα ψήφο.
 9. Απάλειψη της αρμοδιότητας της Αρχής για συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης και των συναφών με την αρμοδιότητα αυτή προνοιών.
 10. Διαφοροποίηση της πρόνοιας που προέβλεπε ως αρμοδιότητα της Αρχής την

αξιολόγηση της επάρκειας των εσωτερικών μηχανισμών ελέγχου που εφαρμόζονται σε υπηρεσίες του δημόσιου, του ευρύτερου δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την πρόληψη και την καταπολέμηση πράξεων διαφθοράς και πράξεων εν δυνάμει διαφθοράς, ώστε να προβλέπεται ως αρμοδιότητα της Αρχής η συνεργασία με τους αρμόδιους επαγγελματικούς συνδέσμους για την ορθή εφαρμογή των εσωτερικών μηχανισμών ελέγχου που εφαρμόζονται στις υπηρεσίες του ιδιωτικού τομέα για την πρόληψη και την καταπολέμηση πράξεων διαφθοράς και πράξεων εν δυνάμει διαφθοράς.

11. Διαφοροποίηση της πρόνοιας που καθορίζει την αποστολή της Αρχής, ώστε να περιλαμβάνει τη διασφάλιση της εφαρμογής, προόδου διαχείρισης και αξιολόγησης της εκάστοτε Εθνικής Στρατηγικής κατά της Διαφθοράς.
12. Καθορισμός υποχρέωσης τήρησης πρακτικού για κάθε επικοινωνία της Αρχής με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους υπουργούς, τους ανεξάρτητους αξιωματούχους της Δημοκρατίας, τους προέδρους των διοικητικών συμβουλίων ή οργανισμών δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, καθώς και με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο κρίνει η ίδια ότι η συνδρομή του στην επίτευξη της αποστολής της είναι αναγκαία.
13. Αναθεώρηση της ερμηνείας του όρου «συνδεδεμένα πρόσωπα», που σχετίζεται με την απαγόρευση συμμετοχής μελών της Αρχής στην άσκηση των εξουσιών της και στη λήψη αποφάσεων, όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν συνδεδεμένα με αυτά πρόσωπα, ώστε στον όρο αυτό να περιλαμβάνονται οι συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τέταρτου βαθμού αντί μέχρι δεύτερου βαθμού, καθώς και εταιρεία στην οποία ο/η σύζυγος ή οι συγγενείς εξ αίματος μέχρι τέταρτου βαθμού είναι διευθυντές ή κατέχουν ή ελέγχουν, άμεσα ή έμμεσα, το εκατό τοις εκατό (100%) του συνολικού αριθμού των μετοχών. Σημειώνεται ότι ακολούθως η ερμηνεία του όρου αυτού τροποποιήθηκε περαιτέρω, ώστε να περιλαμβάνει εταιρεία στην οποία σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος μέχρι τέταρτου βαθμού είναι διευθυντές ή κατέχουν

ή ελέγχουν, άμεσα ή έμμεσα, το πενήντα ένα τοις εκατό (51%) αντί το εκατό τοις εκατό (100%) του συνολικού αριθμού των μετοχών.

14. Παροχή δυνατότητας στην Αρχή να διορίζει λειτουργούς επιθεώρησης ελέγχου για σκοπούς διεξαγωγής οποιασδήποτε διερεύνησης ή/και συλλογής πληροφοριών κατόπιν καταγγελίας για διάπραξη πράξεως διαφθοράς ή/και πράξεων εν δυνάμει διαφθοράς.
15. Εξαίρεση προσώπου που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο από την υποχρέωση για πλήρη και ακριβή παροχή των αιτούμενων από την Αρχή πληροφοριών και δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, παρέχοντας στο πρόσωπο αυτό το δικαίωμα να αρνηθεί την παροχή τους στην Αρχή.
16. Παροχή εξουσίας σε εξουσιοδοτημένο λειτουργό της Αρχής να εισέρχεται σε υποστατικό, με εξαίρεση κατοικία, εντός του οποίου έχει εύλογη υποψία ότι διαπράττεται ή έχει διαπραχθεί ή πρόκειται να διαπραχθεί αδίκημα που προβλέπεται στον προτεινόμενο νόμο ή σε άλλο νόμο που αφορά στην καταπολέμηση της διαφθοράς ή ότι θα ανευρεθεί απόδειξη διάπραξης ή πιθανής διάπραξης τέτοιου αδικήματος.
17. Παροχή δυνατότητας σε δικαστή επαρχιακού δικαστηρίου να εκδώσει ένταλμα με το οποίο να εξουσιοδοτεί λειτουργό της Αρχής ή άλλο πρόσωπο να εισέλθει και ερευνήσει το κατονομαζόμενο στο ένταλμα οίκημα, εντός του οποίου υπάρχει εύλογη υποψία ότι διαπράττεται ή έχει διαπραχθεί ή πρόκειται να διαπραχθεί αδίκημα που προβλέπεται στον προτεινόμενο νόμο ή σε άλλο νόμο που αφορά στην καταπολέμηση της διαφθοράς ή ότι θα ανευρεθεί απόδειξη διάπραξης ή πιθανής διάπραξης τέτοιου αδικήματος.
18. Προσθήκη πρόνοιας σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση που αρχίσει ανάκριση από την αστυνομία ή από ποινικό ανακριτή για πράξεις διαφθοράς ή πράξεις εν δυνάμει διαφθοράς, οι οποίες εμπίπτουν στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων της Αρχής, η

Αρχή δεν παρεμβαίνει στο έργο της αστυνομίας και δεν αρχίζει παράλληλα δική της διερεύνηση και συλλογή πληροφοριών, αλλά τερματίζει οποιαδήποτε παράλληλη έρευνα.

19. Εισαγωγή ρύθμισης βάσει της οποίας μαρτυρία ή δήλωση που δίδεται ή γίνεται από μέλος της Αρχής ή μέλος του προσωπικού του Γραφείου της Αρχής ή λειτουργό επιθεώρησης ελέγχου ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο κατά τη διεξαγωγή διερεύνησης από την Αρχή δε γίνεται αποδεκτή ως μαρτυρία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου ή σε οποιαδήποτε άλλη διαδικασία.
20. Αναθεώρηση της πρόνοιας που αφορά στην ευθύνη των μελών της Αρχής και του προσωπικού της Αρχής, ώστε να καθορίζεται ότι μόνο το προσωπικό του Γραφείου της Αρχής, οι λειτουργοί επιθεώρησης ελέγχου και οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί κατ' εντολήν της Αρχής δεν υπέχει προσωπική ευθύνη για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.
21. Προσθήκη γενικής πρόνοιας η οποία προβλέπει ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες ή χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες ευρώ (€10.000), σε περίπτωση καταδίκης προσώπου για την παραβίαση οποιασδήποτε πρόνοιας του προτεινόμενου νόμου για την οποία δεν υπάρχει ειδική πρόνοια, καθώς και για την παραβίαση οποιασδήποτε πρόνοιας των κανονισμών που εκδίδονται δυνάμει του προτεινόμενου νόμου.
22. Εισαγωγή ρύθμισης σύμφωνα με την οποία με τη δημοσίευση της ετήσιας έκθεσης η Αρχή, κατόπιν πρόσκλησης, παρίσταται ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων για συζήτηση του περιεχομένου της έκθεσης, των εισηγήσεών της και του βαθμού ανταπόκρισης των αρμόδιων αρχών.
23. Προσθήκη προνοιών που αφορούν στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

24. Συμπερίληψη των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και κρατικών ή ημικρατικών εταιρειών στην ερμηνεία του όρου «ευρύτερος δημόσιος τομέας».

Σημειώνεται ότι η επιτροπή επέφερε στο τελευταίο αναθεωρημένο κείμενο του νομοσχεδίου εκτεταμένες τροποποιήσεις με σκοπό τη διασαφήνιση των προνοιών του, καθώς και τη βελτίωσή του από νομοτεχνικής άποψης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

Αρ. Φακ.: 23.01.060.077-2019

19 Απριλίου 2021

NK/XA/XXP